

Status
B-Geheim met termijn

Datum vergadering Gedeputeerde Staten
6 april 2021

Eindtermijn
30 april 2021

Onderwerp

Vaststellingsovereenkomst vervolgaanpak bodemsanering NAF-terrein Alphen aan den Rijn

Advies

1. Aan te gaan de overeenkomst met de gemeente Alphen aan den Rijn omtrent de uitvoering van de bodemsanering van het voormalig NAF-terrein;
2. In te stemmen met het voornemen de delegatie van art. 53 Wet Bodembescherming (Wbb) op verzoek van de gemeente te beëindigen;
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting "Vaststellingsovereenkomst vervolgaanpak bodemsanering NAF-terrein Alphen aan den Rijn";
4. Geheimhouding op te leggen op grond van artikel 55 van de Provinciewet jo artikel 10 lid 2 onder b en g van de Wet openbaarheid van bestuur, op de adviespunten 1 en 2 met de bijbehorende bijlagen, te weten de overeenkomst omtrent de uitvoering van de bodemsanering van het voormalig NAF-terrein en onderliggende rapportage en de geheimhouding op te heffen op het moment dat het werk is aanbesteed;

Besluit GS

vastgesteld conform advies.

Bijlagen

- Vaststellingsovereenkomst tussen Provincie Zuid Holland en de gemeente Alphen aan den Rijn voor de kostenverdeling en vervolgaanpak bodemsanering NAF-terrein.
- Scenariostudie NAF-terrein te Alphen aan de Rijn, TTE, projectnummer C19019 d.d. 2 maart 2020.

1 Toelichting voor het College

Op het voormalige NAF-terrein in Alphen a/d Rijn bevindt zich een aanzienlijke bodemverontreiniging met teer- en olieachtige producten. De verontreiniging bevindt zich in zowel de landbodem als in de waterbodem van de Oude Rijn. Dit deel van de Oude Rijn is eigendom van de provincie en valt onder het vaarwegbeheer. Na beëindiging van de bedrijfsactiviteiten (faillissement) is het terrein eind jaren '80 aangekocht door de gemeente, is een sanering van de landbodem (gedeeltelijke ontgraving) uitgevoerd en is woningbouw gerealiseerd. Tijdens de uitvoering bleek de verontreiniging omvangrijker dan gedacht. De restverontreiniging is indertijd geïsoleerd. Sinds 2010 voert de gemeente een in-situ sanering uit op deze restverontreiniging in de landbodem. De verontreiniging in de waterbodem van de Oude Rijn is begin 2017 in opdracht van de provincie voor een groot deel verwijderd. De restverontreiniging is afgedekt met klei om verspreiding naar het oppervlaktewater en naar de diepte te voorkomen. Sindsdien worden gedurende enkele jaren nog controlemetingen uitgevoerd om de stabiliteit van de verontreiniging te meten.

Er wordt nu door twee partijen een sanering uitgevoerd (provincie en gemeente Alphen aan den Rijn) op delen van een verontreiniging die behoort tot één geval van verontreiniging, verspreid over land- en waterbodem. De beide saneringen hebben elk een eigen aanpak met een daarbij behorende saneringsdoelstelling. De resultaten van de sanering van de diepere ondergrond blijven achter bij de prognoses. Daarom is afgesproken dat gezamenlijk gezocht gaat worden naar een integrale oplossing voor de land- en waterbodem.

Betrokken partijen hebben onder begeleiding van de Omgevingsdienst Midden Holland (ODMH) en een adviesbureau samen de technische en beleidsmatige aspecten van deze oplossing uitgewerkt en de kosten in beeld gebracht.

De voorliggende overeenkomst is het resultaat van de gesprekken die met partijen hebben plaatsgevonden en legt de afspraken vast voor de integrale aanpak van de laatste fase van deze sanering. In de overeenkomst wordt vastgelegd dat de gemeente de saneringsactiviteiten voor de landbodem afkoopt met de huidige aannemer, er een nieuw saneringsplan wordt opgesteld voor de integrale aanpak en afspraken worden gemaakt over de samenwerking en uitvoering. Het delegatiebesluit wat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij de gemeente legde, wordt door middel van een verzoek door de gemeente aan de provincie ingetrokken en daarmee beëindigd. De opdracht voor het integrale saneringsplan en de uitvoering van de maatregelen die daarop volgen, zullen in opdracht van de provincie worden uitgevoerd vanuit haar wettelijke Wbb-taak. De opdracht wordt bij ODMH belegd via de jaarlijkse werkplannen "Spoed en Nazorg".

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 450.000
Ambitie	: Ambitie 7 - Gezond en veilig Zuid-Holland

De dekking voor de saneringskosten van het NAF-terrein is te vinden in de reserve Bodem, ondergrond en grondwater. ODMH stelt jaarlijks een werkplan op voor onder andere het onderdeel Spoed en Nazorg. In dit onderdeel van het werkplan neemt ODMH de sanering van het NAF-terrein op. Bij het vaststellen van de werkplannen medio november van elk jaar wordt het budget ten behoeve van ODMH vastgesteld. De kosten voor 2021 (100.000 euro) zijn reeds via budget voor werkplan van 2021 in de provinciale begroting voor dit jaar voorzien. De kosten gelden voor meerdere jaren en zullen t/m 2030 via de jaarplannen worden begroot en toegekend. Bij het eerstvolgende bijstelmoment in de begroting worden de budgetten en de bijbehorende onttrekking aan de reserve begroot.

Financiële risico's:

Bij het uitvoeren van de sanering op het NAF-terrein onderkennen we diverse risico's met de volgende als belangrijkste risico's met financiële impact:

- het niet kunnen aantonen van een stabiele situatie voor 2030 wat leidt tot eeuwigdurende nazorg met de bijbehorende terugkerende jaarlijkse kosten;
- afhankelijkheid financiële middelen van de decentrale uitkeringen van het Rijk via het provinciefonds. Het is onzeker of de Rijksmiddelen in de toekomst beschikbaar blijven. Financiële middelen zijn tot op heden toereikend. Er zit voldoende in de reserve voor de financiering tot 2030. Dit is echter geen garantie voor de toekomst aangezien de mogelijk grote uitgaven die eraan kunnen komen.
- onvoorzien zaken in de grond of grondwater; de werkzaamheden in de grond/grondwater zijn voor deze aanpak relatief beperkt. De kans dat in het veld onvoorzien omstandigheden worden aangetroffen, waarop direct gehandeld moet worden of die tot hoge onvoorzien kosten leiden is gering. Het grootste risico in de aanpak is dat de verontreiniging zich anders gedraagt dan op grond van de onderzoeken en kennis wordt verwacht, waardoor bijsturing nodig is of de sanering langer duurt dan beoogd;
- in geval dat geen stabiele eindsituatie behaald wordt in 2030, bestaat het financieel risico (circa €2,1 mln) dat de eeuwigdurende nazorgkosten volledig of deels gefinancierd worden door de provincie. Eind 2029 wordt met het Rijk en de gemeente financiële afspraken gemaakt. Dekking wordt gevonden in de bodemreserve.

Beheersmaatregelen:

- in de overeenkomst met de gemeente is afgesproken dat partijen hernieuwde afspraken maken als de kosten doorlopen na 2030;
- de kosten tot uiterlijk 2030 worden gedekt uit de huidige provinciale bodemreserve. In de begrotingen vanaf 2021 worden de jaarlijkse kosten opgenomen;
- de variant gaat ervan uit dat de sanering eindig is. Om dit vast te stellen is tenminste een periode van 5 jaar nodig. De provincie calculeert in haar budget een langere periode tot uiterlijk 2030;
- de kosten voor deze locatie blijven onderdeel uitmaken van het bodemprogramma waarover de provincies 5-jaarlijks met het Rijk financiële afspraken maken. De provincie houdt een vinger aan de pols als nieuwe afspraken moeten worden gemaakt;
- in de kostenraming van het project is rekening gehouden met een post “onvoorzien”.

Juridisch kader

- met de vaststellingsovereenkomst wordt helderheid geschapen in de rolverdeling en de kostenverdeling tussen partijen voor het restant van de saneringsopgave van het NAF-terrein. De juridische risico's zijn beperkt omdat de afspraken juist onduidelijkheden en belangentegenstellingen beogen weg te nemen;
- de CdK is bevoegd om, nadat GS rechtsgeldig hebben besloten, op grond van artikel 176 Provinciewet de juridische binding tot stand te brengen.

Aan dit besluit wordt op grond van artikel 55 van de Provinciewet geheimhouding opgelegd aan eenieder die hiervan kennis draagt. De reden is het financieel economisch belang van de provincie. Om die reden wordt een beroep gedaan op artikel 10, lid 2, onder b van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het rapport is bovendien het resultaat van vertrouwelijke gesprekken die tussen partijen hebben plaatsgevonden waarbij ook marktpartijen, betrokken bij de sanering, zijn bevroegd. De gemeente moet daarnaast nog financiële afspraken maken met de huidige aannemer over de afronding/afkoop van diens huidige opdracht. De werkzaamheden die voortvloeien uit de overeenkomst zullen nog worden aanbesteed. De verkende oplossingsrichting zal in het vervolgproces nader worden onderzocht, uitgewerkt en gemotiveerd in het saneringsplan. Om deze redenen is het niet gewenst dat veel informatie vroegtijdig openbaar is. Daarom wordt ook een beroep gedaan op artikel 10, lid 2, onder g Wob, ter voorkoming van onevenredige benadeling of bevoordeling van bij dit onderwerp betrokken partijen, waaronder de gemeente en de huidige aannemer of in een later stadium partijen die betrokken worden bij een aanbesteding. Met de gemeente is de afspraak gemaakt dat zij ook geheimhouding oplegt.

2 Voorafgaande besluitvorming

De eerste meldingen van bodemverontreinigingen dateren uit de jaren 80 van de vorige eeuw. De provincie voerde indertijd de bodemsaneringstaak uit op grond van de Interimwet bodemsanering, later vervangen door de Wet bodembescherming. De

sanering van het NAF-terrein is een zogenaamd vangnet geval waarbij de kosten van sanering voor rekening komen van het bevoegd gezag. De sanering was in de jaren 90 opgenomen in het bodemprogramma van de provincie en volgde de prioritering van dat programma.

Op verzoek van de gemeente heeft de provincie indertijd een delegatiebesluit genomen op grond van art 53 Wbb zodat de gemeente het voortouw kon nemen in de sanering van de landbodem. Dit maakte indertijd, met een financiële bijdrage van de provincie, sanering van de landbodem in combinatie met herontwikkeling tot woningbouw mogelijk.

Ook is indertijd (2002) afgesproken dat de verontreiniging in de waterbodem (Oude Rijn) in samenloop met reguliere onderhoudswerkzaamheden zou worden aangepakt in opdracht en op kosten van de provincie.

In het hele proces van onderzoek en saneren zijn namens Gedeputeerde Staten in de afgelopen jaren meerdere besluiten genomen op grond van de Wbb waaronder de beoordeling van de verschillende saneringsplannen en saneringsverslagen tot op heden.

3 Proces

Bestuurlijk: PZH trekt de verantwoordelijkheid voor de aanpak meer naar zich toe. Dit betekent dat de focus van betrokken bewoners meer gericht zal zijn op de provincie dan nu het geval is. De gemeente heeft immers al decennialang een historie opgebouwd. De gemeente blijft echter nauw betrokken bij de vervolgstappen. De ODMH, die al heel lang zowel namens de gemeente als de provincie bij deze locatie is betrokken, zal via de jaarwerkplannen die tussen provincie en omgevingsdienst worden afgesproken worden opgedragen om tot een nieuw saneringsplan te komen en het vervolgproces in goede banen te leiden.

Voor eventuele werkzaamheden in de waterbodem zal, zodra dat voor de uitvoering nodig is, met DBI worden afgestemd.

Vervolg

Na ondertekening van de overeenkomst zullen de vervolgwerkzaamheden aanvangen. Met de gemeente worden afspraken gemaakt over de communicatie richting de bewoners. De nu gevormde oplossing behoeft een nadere uitwerking in een saneringsplan. Hiertoe dienen de volgende stappen te worden doorlopen:

- Formele besluitvorming op het resultaat van de landbodemsanering en waterbodemsanering tot op heden; Dit resultaat zal in een beschikking worden vastgelegd;
- Voor dat deel dat niet is gerealiseerd zal de huidige onttrekking moeten worden afgebouwd om het gedrag van verontreiniging onder natuurlijke omstandigheden te monitoren;
- Het opstellen van een nieuw saneringsplan en de besluitvorming daarop.

Op het saneringsplan is tevens openbare besluitvorming van toepassing waarbij belanghebbenden formele bezwaar en beroepsmogelijkheden hebben.

4 Participatie en rolneming

In dit project stuurt de provincie vooral vanuit de presterende en rechtmatige overheid. De presterende rol volgt uit de wettelijke taak op grond van de Wet bodembescherming en de afspraak in het bodemconvenant om spoedlocaties aan te pakken. De onderhavige vaststellingsovereenkomst is opgesteld in samenwerking met de gemeente en de omgevingsdienst Midden Holland. Met de aannemer die het huidige saneringsplan uitvoert zijn gesprekken gevoerd. Na besluitvorming over deze afspraken zal een nieuw saneringsplan moeten worden opgesteld. In samenwerking met de gemeente worden de bewoners en belanghebbenden geïnformeerd over de vervolgstappen. In de planvormingsfase krijgen de belanghebbenden gelegenheid om inbreng te leveren en biedt de Wet bodembescherming in het besluitvormingsproces wettelijke inspraakmogelijkheden.

5 Communicatiestrategie

De communicatiestrategie sluit aan bij het participatietraject. De bewoners worden betrokken bij de planvorming. Dit is voorafgaand aan het formele inspraaktraject. De bewoners worden per brief en via een (digitale) informatiebijeenkomst geïnformeerd.